

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 23/2019. (VII. 18.) AB HATÁROZATA

a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.009/2018/4/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes és dr. Juhász Imre* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Pokol Béla, dr. Salamon László és dr. Stumpf István* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.009/2018/4/II. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó televíziós csatorna jogi képviselő (dr. Stubenvoll Zsolt, Stubenvoll Ügyvédi Iroda, Váci út 4., 4. emelet 3.) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.009/2018/4/II. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg azt. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság döntése ellentétes az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdéseivel.
- [2] 2. Az indítványra okot adó ügyben a Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: törvényszék) 65.P.22.706/2017/4. számú ítéletében az indítványozót marasztalta és sérelemdíj fizetésére kötelezte az alábbiak miatt. Az indítványozó televíziós csatorna a híradójában tudósított egy, a Kúria előtt folyó tárgyalásról, melynek során a vádlott arcát kitakarta, de az őt kísérő büntetés-végrehajtási dolgozóját nem, így ő a képmása védelméhez fűződő jogának megsértése miatt fordult bírósághoz. A törvényszék megállapította, hogy a felperes a képmás nyilvánosságra hozatalához nem járult hozzá. Rámutatott továbbá arra, hogy „nem minősül nyilvános közéleti eseménynek a tárgyalótermi jelenlét és a felperes egyedi ábrázolása sem minősíthető tömegfelvételnek”. Hivatkozott továbbá az ítélet arra, hogy sem a rendőrök, sem a büntetés-végrehajtási alkalmazottak nincsenek abban a helyzetben tevékenységük ellátása során, hogy a képkészítés ellen tiltakozzanak; öncélú ábrázolásuk jogsértő.
- [3] 3. Az indítványozó fellebbezése folytán a Fővárosi Ítéltábla (a továbbiakban: ítéltábla) a jelen ügyben támadott határozatában az elsőfokú döntést helybenhagyta. Az ítéltábla az indokolásban kitért arra is, hogy az indítványozó „a tájékoztatási kötelezettségének akként is eleget tehetett volna, hogy a felperest felismerhetően nem jeleníti meg. Az alperes olyan eseményről nem számolt be, ami miatt a felperes kifejezetten a tudósítás közép-pontjába került, a konkrét esetben tehát a képmáshoz való jog védelme megalapozta a sajtószabadság érvényesülésének a korlátozását”.

- [4] 3. Az ítéletábra ítéletével szemben az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [5] Az alkotmányjogi panaszban megfogalmazottak szerint az ügyben eljáró bíróságok nem vették figyelembe az Alkotmánybíróság 28/2014. (IX. 29.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh1.) foglaltakat, amely szerint a „[r]endőri intézkedésről készült képfelvétel hozzájárulás nélkül is nyilvánosságra hozható, ha a nyilvánosságra hozatal nem öncélú, vagyis az eset körülményei alapján a jelenkor eseményeiről szóló vagy a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatásnak, közügyet érintő képi tudósításnak minősül” (Indokolás [43]). Az indítványozó álláspontja szerint az ügy tárgyát képező képfelvétel a jelenkor eseményeiről szóló és a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatás volt, így nem volt szükség az érintett beleegyezésére a felvétel elkészítéséhez és bemutatásához. A tárgyalásról számos médiaszolgáltató tudósított, az egyértelműen országos érdeklődésre tartott számot, és az indítványozó által közvetített médiatartalom sem tartalmazott más elemet az esemény bemutatásán kívül.
- [6] Az indítványozó szerint az ítéletábra tévesen állapította meg, hogy a felperes tevékenysége járulékos jellegű volt az eseményen, és ezért jogszabálysértő az indítványozó magatartása.
- [7] Mindezekből következően az indítványozó szerint az ítéletábra támadott döntése sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében rögzített véleménynyilvánítási szabadságot és az ugyanennek a cikknek a (2) bekezdésében rögzített sajtószabadságot.

II.

- [8] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

III.

- [9] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [10] 1. Az Abtv. 27. §-a alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés
- a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és
- b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdéséből következően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése pedig rögzíti, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, melynek részleteit az (1a) és (1b) bekezdések szabályozzák.
- [12] Az indítványozó megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt

jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntés megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [13] Az indítványozó a támadott döntést 2018. április 20-án vette át, és az alkotmányjogi panasz beadványát a Fővárosi Törvényszék 2018. június 19-én érkezett. Megállapítható tehát, hogy az Abtv. 30. § (1) bekezdésben rögzített határidőn belül élt az indítványozó alkotmányjogi panasszal. Megállapítható továbbá, hogy az ítélet-tábla döntésével szemben nem állt további jogorvoslat a rendelkezésére.
- [14] 2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [15] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény IX. cikkében biztosított sajtószabadságnak és az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltóságnak, valamint VI. cikkében rögzített magánszférának alkotmányjogi jelentőségű kollízióját veti föl. A bírói döntés alkotmányossági vizsgálata kapcsán vizsgálni kell ugyanis, hogy a sajtószabadság gyakorlása milyen feltételek mellett adhat alapot közhatalmat gyakorló személyekről készített felvételek nyilvános bemutatására.

IV.

- [16] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [17] Jelen ügyben az Alkotmánybíróságnak arról kellett állást foglalnia, hogy a sajtószabadságra hivatkozással az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy körülményei között szabadon közzétehető-e a közhatalmat gyakorló személy bírósági tárgyaláson készült képmása, azaz hozzáférhetővé tehető-e olyan médiatartalom, amelyen egy bírósági tárgyaláson jelen lévő, közhatalmat gyakorló személy felismerhető.
- [18] 1. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése értelmében Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét. Az Alkotmánybíróság a 7/2014. (III. 7.) AB határozatában összegezte és megerősítette azt a gyakorlatát, „mely szerint a szólás- és sajtószabadság kettős igazolással bír, azaz az egyéni önkifejezés, illetve a politikai közösség demokratikus működése szempontjából egyaránt kulcsfontosságú. Az Alaptörvényben megerősített kettős igazolás pedig azt jelenti, hogy a véleményszabadságnak az alapjogok körében elfoglalt kitüntetett helyére vonatkozó értelmezés is változatlanul érvényes” (Indokolás [23]). Ez a határozat arra is rámutatott, hogy „[a] sajtószabadság – amely felöleli valamennyi médiatípus szabadságát – a szólásszabadság intézménye. A sajtó ugyanis – tevékenységének egyre összetettebb és szerteágazóbb jellege mellett is – mindenekelőtt a véleménynyilvánításnak, a véleményformálásnak és a véleményalkotáshoz nélkülözhetetlen információszerzésnek az eszköze. A szólásszabadság kitüntetett jellege e tekintetben a sajtószabadságra is vonatkozik, és vonatkozik rá a szabadság kettős igazolása is: a sajtószabadság jelentőségét a szubjektív alapjog és a demokratikus közvélemény alkotmányos intézménye egyaránt igazolja. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése ennek megfelelően a sajtószabadság elismerése mellett a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeinek biztosításáról is rendelkezik” (Indokolás [40]).
- [19] A médiaszolgáltató tehát alkotmányos jogát gyakorolja, amikor a közérdeklődésre számot tartó eseményekről tudósít. E szabadsága kiterjed annak meghatározására is, hogy mely eseményekről milyen részletességgel és tartalommal ad tájékoztatást. Amennyiben a sajtószabadság gyakorlása sérti más alapjogát vagy valamilyen alkotmányos célt, akkor az Alkotmánybíróságnak kell döntést hoznia arról, hogy a konkrét esetben a sajtószabadság gyakorlásának vagy az azt korlátozó célnak kell-e inkább teret engednie.
- [20] Az Abh1. már vizsgálta azt a kérdést, hogy valamilyen közhatalmat gyakorló személy képmásának média útján történő közzététele alkotmányosan milyen feltételekkel megengedett.
- [21] Az Abh1. indokolásának [11]–[17] bekezdései a sajtószabadság alkotmánybírósági gyakorlatban meghatározott tartalmát rögzíti, a [18] bekezdés pedig rámutat, hogy „[a] szabad tájékoztatás, a társadalmi kérdések nyilvánosság elé tárása konfliktusba kerülhet más jogokkal, különösen a magánszféra és az emberi méltóság védelméhez való joggal”. Ezt követően az indokolás [19]–[26] bekezdései a képmáshoz való jog, az emberi méltóság és a magánszféra tartalmát bontják ki.

- [22] Az Abh1. *expressis verbis* azt tartotta feladatának, hogy megvizsgálja: „a konkrét esetben a sajtószabadság érvényesülésének korlátozását indokolja-e az emberi méltóság védelméhez való jog, vagyis a panasszal érintett határozat egyensúlyt teremt-e a konkrét esetben a szabad tájékoztatás és az emberi méltóságra visszavezethető képmásvédelem eltérő szempontjai között” (Indokolás [35]). Ezt követően a határozat az egyedi ügy körülményeit értékelte: politikai tartalmú-e a közlés [37], nyilvános rendezvényen készült-e a kép [37], közhatalmat gyakorló személyek vettek-e rajta részt [40], valamint a kép sértette-e az azon szereplők emberi méltóságát.
- [23] Az Abh1. rögzítette azt is, hogy „[m]indaddig, amíg valamely tájékoztatás nem visszaélés a sajtószabadság gyakorlásával, az emberi méltóság védelmével összefüggésben a személyiségi jogok sérelmére való hivatkozás ritkán alapozza meg a sajtószabadság gyakorlásának a korlátozását. Valamely jelenkori eseménnyel kapcsolatban a nyilvánosság figyelme elé került személyről készült képmás általában az eseménnyel összefüggésben az engedélyük nélkül nyilvánosságra hozható” (Indokolás [42]). Mindezen tényezők alapján jutott az Abh1. arra a következtetésre, hogy „rendőri intézkedésről készült képfelvétel hozzájárulás nélkül is nyilvánosságra hozható, ha a nyilvánosságra hozatal nem öncélú, vagyis az eset körülményei alapján a jelenkor eseményeiről szóló vagy a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatásnak, közügyet érintő képi tudósításnak minősül” [Indokolás (43)].
- [24] Az Abh1.-et követően a 16/2016. (X. 20.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.) *ratio decidendi*-ként hivatkozta az Abh1. [43] bekezdését (Indokolás [18]). Az Abh2. ugyanakkor tovább vitte az Abh1. gondolatmenetét, és arra következtetett, hogy „a sajtó a jelenkor közérdeklődésre számot tartó eseményeiről akkor is közvetíthet, ha azok semmilyen jogellenességet nem tartalmaznak. Másrészt, a »házőrző kutya« szerep sem volna betölthető, ha a sajtó az egyébként jogszerű cselekményekről, történésekről ne tudósíthatna szabadon” (Indokolás [21]).
- [25] Az Abh2. hozzátette, hogy „az Alaptörvény IX. cikkével összeegyeztethetetlen volna a képmás nyilvánosságra hozatalával kapcsolatos olyan bírósági értelmezés, amely kizárólag akkor tenné a felvétel készítését, illetve felismerhető módon való közzétételét jogszerűvé, ha az intézkedésre vonatkozó »eljárási szabályok nyilvánvaló« megszegését dokumentálják” (Indokolás [23]). Hasonló levezetés alapján ugyanerre a következtetésre jutott a 17/2016. (X. 20.) AB határozat is.
- [26] Az Alkotmánybíróság gyakorlata úgy összegezhető, hogy valamely közhatalmat gyakorló személy képmásának sajtó általi közzététele esetén az Alkotmánybíróságnak
- vizsgálnia kell, hogy a képmás közzététele összefüggésben áll-e az érintett emberi méltóságával vagy magán-szférájával;
  - amennyiben igen, akkor a kérdést az Alaptörvény II., VI. és IX. cikkeinek összevetésével kell megítélni (Indokolás [18]);
  - esetről esetre kell vizsgálni, hogy a támadott „határozat egyensúlyt teremt-e a konkrét esetben a szabad tájékoztatás és az emberi méltóságra visszavezethető képmásvédelem eltérő szempontjai között” (Indokolás [35]);
  - valamint
  - a mérlegelés során vizsgálni kell, hogy a képmás közzététele öncélú volt-e (Indokolás [43]).
- [27] 2. Az Alkotmánybíróság gyakorlatából az tűnik ki, hogy ha valamilyen médiatartalomban egy közhatalmat gyakorló személy e minőségében felismerhetővé válik, akkor önmagában a képmás védelme nem alapozza meg a sajtószabadság korlátozását. „A nyilvános helyen készült, nem sértő, az érintett személyt tárgyilagosan ábrázoló felvétel általában nyilvánosságra hozható engedély nélkül, ha az a közérdeklődésre számot tartó tudósításhoz kapcsolódik, a jelenkor eseményeiről való szabad tájékoztatásához kötődik” (Abh1., Indokolás [44]). Ugyanez a sajtó oldaláról megfogalmazva azt jelenti, hogy az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésére hivatkozással főszabály szerint szabadon közzétehetik közhatalmat gyakorló személy képmását a közhatalom gyakorlása során.
- [28] A fenti teszt alapján a „képmásvédelem” csak akkor lehet a sajtószabadság valós korlátja, ha a képmás közzététele – a felismerhetővé váláson túlmutatóan – valamilyen alapjog sérelmét (különösen az emberi méltóság vagy a magánélethez való jog megsértését) vagy más alkotmányos érték sérelmét okozza. Ilyen esetekben kell a konkrét körülményeket alapul véve egyensúlyozni a sajtószabadság és a képmásvédelem eltérő szempontjai között. Külön nevesített alapjog hiányában a közhatalmat gyakorló személyek e tevékenységük során túrni kötelesek képmásuk közzétételét. Az ilyen esetekben alkotmányjogi szempontból nem azt kell igazolni, hogy miért lehet közzétenni az érintett fényképét, hanem azt, hogy miért ne lehetett volna: az alkotmányossági vélelem a sajtószabadság gyakorolhatósága mellett szól, a képmásvédelemmel szemben.

- [29] Az Alkotmánybíróság ismertetett gyakorlata olyan esetekre vonatkozott, amikor a közhatalmat gyakorló személy nyilvános közéleti eseményen vett részt, bárki számára megközelíthető helyen. Jelen ügy különlegessége a helyszín eltérő jellege; bár a bírósági tárgyalás főszabály szerint nyilvános [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], de a bírósági tárgyaláson való részvétel alkotmányossági megítélése nem azonos a közterületen tartott rendezvényével.
- [30] Jelen ügyben tehát az Alkotmánybíróságnak olyan alkotmányossági kérdésben kellett döntenie, amilyenben korábban nem: a bírósági tárgyaláson részt vevő, közhatalmat gyakorló személy képmása szabadon közzétehető-e.
- [31] 3. A fénykép- és videofelvétel készítése tekintetében a szólás- és sajtószabadság gyakorlásának mércéi eltérnek egyfelől a bírósági tárgyalóterem és tárgyalás, másfelől az egyéb helyszínek (jellemzően nyilvános közterületek) és ott zajló közéleti események kontextusában. A tárgyalás nyilvánossága, mint az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében is nevesített garanciális alapelv mindenekelőtt a tárgyalóterem nyilvánosságát, a bírósági eljárás és döntés figyelemmel követhetőségét jelenti. Alapvető indoka nem a közéleti vita általános információs érdeke, hanem az eljárásban érintettek védelme azzal, hogy jogaikról a bíróság a tárgyalás nyilvánosságának színe előtt döntsön. A tárgyalóterem ugyanis önmagában nem a közügyek vitájának fóruma, hanem a vádról vagy a peres felek jogairól döntő igazságszolgáltatás helyszíne. Az igazságszolgáltatás általános és a perben résztvevők speciális érdekei, jogai mentén a tárgyalóterem sajtónyilvánossága tehát másképp ítélandó meg, és a sajtószabadság korlátozása ez esetben szélesebb körben minősülhet indokoltnak, mint a közügyekről, jelenkori eseményekről szóló szokásos tudósítások kapcsán {3021/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [32] A tárgyalás nyilvánossága nem jelent sajtónyilvánosságot. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből nem következik, hogy a tárgyalás egészéről, annak minden mozzanatáról és minden résztvevőjéről meg lehetne osztani médiatartalmat. Az igazságszolgáltatás függetlensége és a tárgyalás rendje olyan alkotmányos értékek, amelyek megvalósulása érdekében korlátozni lehet a sajtó tevékenységét, így ezen belül azt is, hogy kiknek a képmását teszik közzé. Az igazságszolgáltatás függetlensége és a tárgyalás rendje logikailag is csak a bírósági tárgyaláson érvényesíthetők, ezért is más a sajtószabadság gyakorlásának a megítélése a bírósági tárgyalóteremben és bármely más, közönség számára nyitva álló területen (akár a bíróság folyosóján).
- [33] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy – a jogvita keletkezésekor hatályos – a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 74/B. §-a kifejezetten felsorolta, hogy bírósági tárgyalásról (a tanácselnök engedélyével a nyilvánosság tájékoztatása érdekében) szóló tájékoztatás kapcsán kiről készülhet az engedélye nélkül felvétel, ezek: a bíróság tagjai, a jegyzőkönyvvezető, az ügyész és a védő. Minden más jelenlétéről, így – mint azt a kapcsolódó kommentár kifejezetten is megerősíti – az előállítást végző büntetés-végrehajtási alkalmazottról is kizárólag a hozzájárulásával készülhetett egyáltalán olyan felvétel, amely alapján az ő személye felismerhető. E tekintetben nincs jelentősége annak, hogy az előállítást rendőr vagy büntetés-végrehajtási alkalmazott fogatosítja; egyrészt mindketten az államhatalmat képviselik, másrészt az alkotmányossági megítélés a tevékenység és nem a személy státusa befolyásolja.
- [34] 4. Bár a tárgyalás rendje és az igazságszolgáltatás függetlensége olyan alkotmányos értékek, amelyek általánosságban alapot adnak a sajtószabadság korlátozására, ez nem jelenti azt, hogy a sajtó tevékenysége – akár normatív, akár egyedi aktusokon keresztül – teljesen korlátozható lenne a bírósági tárgyaláson. Esetről esetre vizsgálva kell a bíróságoknak és végső soron az Alkotmánybíróságnak állást foglalnia arról, hogy az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésének védelmi körébe tartozó képi tudósítás lehetőségének biztosításához vagy annak korlátozásához fűződik-e erősebb alkotmányos érdek.
- [35] A főszabály szerint nyilvános bírósági tárgyalás eseményeiről szóló tudósításra is kiterjed a sajtószabadság. Ezt elismerve a régi Be. 74/A. § (2) bekezdése rögzítette, hogy „a bíróság nyilvános tárgyalásáról a sajtó jogosult tájékoztatást adni”. A hatályos, büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) eltérő meghatározást ad: a 108. § (1) bekezdése értelmében „mindenkinek joga van ahhoz, hogy a bíróság tárgyalásáról a médiarendszer útján tájékoztatást kapjon.” A (2) bekezdés – a régi Be. 74/B. §-hoz hasonlóan – azt rögzíti, hogy „a bírósági tárgyalásról az (1) bekezdésben meghatározott célből kép-, hang-, vagy kép- és hangfelvételt az egyesbíró vagy a tanács elnöke engedélyével, a bírósági tárgyaláson jelen lévő személyről – a bíróság tagjain, a jegyzőkönyvvezetőn, az ügyészen és a védőn kívül – csak az érintett hozzájárulásával szabad készíteni.” Azaz a szabályozás logikája annyiban nem változott, hogy a bíróság tagjairól, jegyzőkönyvvezetőről, ügyészről és védőről szabadon készíthető kép- és hangfelvétel, mindenki másról viszont csak a beleegyezésével.

- [36] A bírósági tárgyalásról való tudósítás szabadságát azonban korlátozhatja a tárgyalás rendje és a bíróság pártatlansága, függetlensége mint Alaptörvényben rögzített célok és értékek. A bíróság Alaptörvényből eredő feladata a jogvita eldöntése [25. cikk (2) bekezdése]. Ennek során a konkrét ügyekben a bíróságnak kell garantálnia az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének érvényesülését, azaz azt, hogy a jogvitákat pártatlanul, befolyásmentesen bírálják el. A tárgyalás vezetése a bíró feladata. Ebből viszont az következik, hogy elsődlegesen a bíró tudja megítélni, hogy az adott tárgyaláson a sajtószabadság gyakorlása mennyiben alkalmas az igazságszolgáltatás rendjének, a bíró függetlenségének a megzavarására. Ha a tárgyalást vezető bíró szerint a zavaró körülmény fennáll, akkor sem jelenti ez automatikusan a sajtószabadság kizártságát, azt viszont igen, hogy mérlegelni kell, hogy a sajtószabadság gyakorlásához vagy korlátozásához fűződik-e erősebb alkotmányos érdek. Az igazságszolgáltatás rendjének védelmére hivatkozással csak az léphet fel, akinek ehhez alkotmányosan elismert érdeke fűződik (pl. bíró, vádlott, felek, képviselők, ügyész). Amennyiben valamely per közvetlen érintettjei nem kifogásolják a média tudósítását (ideértve a képi tudósítást is), akkor más személyek az igazságszolgáltatás rendjére hivatkozással nem kifogásolhatják az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésének a gyakorlását.
- [37] Jelen esetben a bíró nem zárta ki a nyilvánosságot (és ezzel a sajtót) a tárgyalásról és a per tárgya közérdeklődésre számot adó ügy volt, így az Alaptörvény IX. cikkére hivatkozással a sajtó szabadon közzéteheti a közhatalmat gyakorló személyek képmását. Ilyenkor is feltétel azonban, hogy a megjelenítés nem sértheti az emberi méltóságot.
- [38] 5. Erre tekintettel az Alkotmánybíróságnak végül azt kellett vizsgálnia, hogy a képmás közzététele sértette-e az indítványozó Alaptörvény II. és VI. cikkeiben rögzített jogait.
- [39] A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]]; az Alkotmánybíróság a tények vonatkozásában a rendes bíróság által megállapított tényekre hagyatkozik.
- [40] Az alapul szolgáló bírósági döntések kizárólag az indítványozó személyiségi jogainak megsértését vizsgálták, azt, hogy képmását akarata ellenére közzétették. A bírósági döntés semmilyen formában nem tartalmazott olyan elemet, ami az indítványozó emberi méltóságának sérelmére utalhatna. A bíróság nem állapított meg olyan körülményt, amely szerint a képmásáról készült felvétel megalázó, sértő vagy egyébként az emberi méltóságba ütköző lehetne.
- [41] A támadott bírósági döntés a képmás közzétételének megengedhetőségét kizárólag a személyiségi jog oldaláról vizsgálta, tartalmilag az Alaptörvény IX. cikkét az Alaptörvény II. és VI. cikkeivel állították szembe. Ahogy azonban az Alkotmánybíróság arra rámutatott: közhatalmat gyakorló személy e minőségében folytatott tevékenységének képi bemutatása csak akkor ütközik akadályba, ha ennek külön alkotmányos indoka van. Az igazságszolgáltatás rendje és a bíróság függetlensége igazolhatja a sajtószabadság korlátozását a tárgyalóteremben, de önmagában a felismerhetőség válás nem ilyen ok. A közhatalmat gyakorló személy – összhangban az Abh1.-ben levont következtetésekkel – a bírósági tárgyaláson sem hivatkozhat az emberi méltóság védelmére amiatt, mert egy médiatartalomban felismerhetővé válik.
- [42] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében rögzített jogát sértette a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.009/2018/4/II. számú ítélete, ezért azt megsemmisítette.
- [43] 6. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján, az alkotmányjogi kérdés jelentőségére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [44] Egyetértek a rendelkező részben foglalt döntéssel, ugyanakkor fontosnak tartom hangsúlyozni a következőket.
- [45] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok részére alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélkező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [46] Kétségtelen ugyanakkor az is, hogy önmagában az a tény, hogy egy ügynek alapjogi relevanciája van, nem eredményezheti, hogy az eljáró bíróságok az ügy szakjogi megítélését figyelmen kívül hagyhatják. A bíróságoknak arra kell törekedniük, hogy az előttük folyamatban lévő ügyben alkalmazandó anyagi jogi és eljárásjogi normák adta értelmezési mozgástér keretein belül az ügy alapjogi érintettségére tekintettel legyenek, és az érintett alapjog alkotmányos tartalmát döntésükben – összhangban az alkalmazandó normákkal – érvényre juttassák. Ha pedig az alkalmazandó normának nincs ilyen értelmezési lehetősége, a norma alaptörvény-ellenes.
- [47] 2. A jelen ügyben, úgy gondolom, hogy elsődlegesen arra szükséges rámutatni, hogy az eljáró bíróságoknak egy személyiségi jogvitában kellett döntenüik.
- [48] A megelőző bírósági eljárásban a felperes keresetében a képmása védelméhez fűződő joga megsértésének a megállapítását kérte. Keresetét arra alapította, hogy egy közérdeklődésre számot tartó büntető ügyben őt – mint büntetés-végrehajtási dolgozót – az indítványozó által készített sajtótudósítás annak ellenére felismerhetően ábrázolt, hogy a képmása közléséhez hozzájárult volna.
- [49] A felperes tehát a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42–43. §-aira és 2:48. §-ára alapította a keresetét. A polgári bíróságnak tehát elsősorban e rendelkezések alapján kellett döntésüket meghozniuk. A Ptk. 2:48. § (1)–(2) bekezdései – amint erre az eljáró bíróságok rámutattak – egyértelmű rendelkezést tartalmaznak: mind a képfelvétel elkészítéséhez, mind a felhasználásához az érintett személy hozzájárulása szükséges kivéve, ha tömegfelvétel, illetve nyilvános közéleti szereplés során készült a felvétel.
- [50] A hatályos Ptk. személyiségi jogi szabályai a fentiek mellett előírják azt is, hogy „[a] közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelmét szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül korlátozhatja” (Ptk. 2:44. §). A Ptk. normaszöveg-javaslatához fűzött indokolása kifejezetten kiemelte, hogy „[é]vtizedes elmaradást pótol a törvény azzal, hogy a közéleti szereplők személyiségi jogainak alacsonyabb védettségére vonatkozó [...] szabályt törvényi szintre emeli, a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok érvényesülése érdekében.”
- [51] A jogalkotó tehát a személyiségi jogi szabályozás körében egyértelművé tette, hogy a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok alkotmányos tartalmát a bíróságoknak érvényre kell juttatniuk.
- [52] 3. Az Alkotmánybíróság több határozatában egyértelművé tette, hogy „[m]indaddig, amíg valamely tájékoztatás nem visszaélés a sajtószabadság gyakorlásával, az emberi méltóság védelmével összefüggésben a személyiségi jogok sérelmére való hivatkozás ritkán alapozza meg a sajtószabadság gyakorlásának a korlátozását. Valamely jelenkori eseménnyel kapcsolatban a nyilvánosság figyelme elé került személyről készült képmás általában az eseménnyel összefüggésben az engedélyük nélkül nyilvánosságra hozható. {28/2014. (IX. 29.) AB határozat, Indokolás [42]; 3/2017. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [16]} Erre tekintettel „[a] nyilvános helyen készült, nem sértő, az érintett személyt tárgyilagosan ábrázoló felvétel általában nyilvánosságra hozható engedély nélkül,

ha az a közérdeklődésre számot tartó tudósításhoz kapcsolódik, a jelenkor eseményeiről való szabad tájékoztatásához kötődik” [28/2014. (IX. 29.) AB határozat, Indokolás [44]].

- [53] Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben összefoglaló jelleggel kiemelte azt is, hogy az Alaptörvény IX. cikkével összeegyeztethetetlen volna a képmás nyilvánosságra hozatalával kapcsolatos olyan bírósági értelmezés, amely kizárólag akkor tenné a felvétel készítését, illetve felismerhető módon való közzétételét jogszerűvé, ha az érintett intézkedésével állnának összefüggésben (Indokolás [23]). Ellentétben tehát a jelen ügyben eljárt bíróságok értelmezésével, nem annak van jelentősége, hogy a tudósítással érintett személy intézkedésére vonatkoznak-e, hanem annak, hogy a közzététel öncélú-e. Nem minősül öncélúnak az a nyilvánosságra hozatal, amely a jelenkor eseményeiről szóló, vagy a közhatalom gyakorlása szempontjából közérdeklődésre számot tartó tájékoztatásnak, közügyet érintő képi tudósításnak minősül, és nem sérti a tudósítással érintett személy emberi méltóságát {Abh1., Indokolás [43]; Abh2., Indokolás [23]; 3/2017. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [54] Az Alkotmánybíróság tehát a fenti ügyekben a bíróságok számára kijelölte a mérlegelendő alkotmányos szempontokat. Az Alkotmánybíróság a 3/2015. (II. 2.) AB határozatában pedig egyértelművé tette azt is, hogy az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságnak alkotmányos kötelezettsége, hogy az Alaptörvény IX. cikkének relevanciáját felvető ügyeket a sajtószabadság korlátozására irányadó alkotmányos szempontok és az azokat kibontó alkotmánybírósági határozatok figyelembe vételével bírálja el.
- [55] 4. A jelen ügyben eddig nem vizsgált, speciális szempontok is felmerültek azzal összefüggésben, hogy a képi tudósítás egy közérdeklődésre számot tartó büntető tárgyalásról készült. Értelmezési bizonytalanságot jelent, hogy a régi Be. a tárgyalás nyilvánossága körében előírta, hogy „[a] bírósági tárgyalásról a nyilvánosság tájékoztatása érdekében hang- vagy képfelvételt a tanács elnöke engedélyével, a bírósági tárgyaláson jelenlévő személyről – a bíróság tagjain, a jegyzőkönyvvezetőn, az ügyészen és a védőn kívül – csak az érintett hozzájárulásával szabad készíteni” [rég. Be. 74/B. § (1) bekezdés első mondata].
- [56] Annak ellenére, hogy a jelen ügyben a bíróságoknak a Be. hivatkozott rendelkezését nem kellett alkalmazniuk, szükségesnek tartom kiemelni a következőket is.
- [57] Az Alkotmánybíróság több határozatában is foglalkozott az azonos szintű jogszabályok közötti normakollízió kérdésével. A 35/1991. (VI. 20.) AB határozatban megállapította, hogy a „törvényi rendelkezések – értelmezéstől függő – ellentétes tartalma [...] önmagában, anyagi alkotmányellenesség hiányában nem vezethet az alkotmányellenesség megállapításához” (ABH 1991, 175, 176.). Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ezért két törvényi rendelkezés esetleges kollíziója folytán előálló értelmezési nehézség önmagában véve még nem elegendő feltétele az alkotmányellenesség megállapításának [1/2001. (I. 17.) AB határozat, ABH 2001, 31, 34.].
- [58] Álláspontom szerint az adott esetben a hivatkozott törvényi rendelkezések esetlegesen fennálló kollízióját jogértelmezéssel fel lehet oldani. Ennek körében pedig – tekintettel az Alaptörvény 28. cikkére is – nem hagyható figyelmen kívül, hogy a régi Be. 74/B. §-át a jogalkotó éppen azért iktatta a Be. szabályai közé, mert „[t]ársadalmi érdek fűződik annak az igénynek a kielégítéséhez, hogy a folyamatban lévő, vagy befejezett büntető ügyekről a közvélemény tájékozódni tudjon. Ezt az igényt – feladatából adódóan – elsősorban a sajtó képes kielégíteni” (2003. évi II. törvényhez fűzött indokolás). A Be. az Alaptörvény IX. cikk (1)–(2) bekezdésére figyelemmel a szabályozást a nyilvánosság tájékoztatásához való jogára fűzi fel. (Be.-hez fűzött indokolás)
- [59] Megállapítható tehát, hogy a régi Be. szabályai és a hatályos Be. szabályai is biztosítják a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságát biztosító alkotmányos rendelkezések érvényesülését. Azt pedig, hogy a konkrét ügyekben fennállnak-e a sajtó nyilvánosság korlátozásának kivételes szempontjai, és ennek alapján az igazságszolgáltatási érdek válik-e erősebbé (pl. a sajtó nyilvánosság kizárását követően a tanú kihallgatása), a tanács elnökének feladata megítélni [rég. Be. 74/B. § (2) bekezdés, Be. 109. § (1) bekezdés].
- [60] 5. Az Alkotmánybíróság meghozott döntését a fentiekben kifejtett indokok alapján támogattam.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [61] A határozat rendelkező részével és a döntés érdemét alátámasztó indokolás megállapításainak többségével elvileg egyetértek. Nem osztom azonban az indokolás egyes megállapításait az alábbiak szerint.
- [62] A határozat meghozatalát az tette lehetővé, hogy a többségi vélemény – megítélésem szerint – azt a téves értelmezést juttatta kifejezésre, mintha az Alkotmánybíróság anélkül semmisíthetné meg az ügyben a bírósági döntést, hogy vizsgálná a régi Be. 74/B. §-át. Ezzel nem értek egyet, mivel volt kógens rendelkezése a régi Be.-nek, amitől a bíró nem térhetett el.
- [63] Álláspontom szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti vizsgálatra is át kellett volna térnie az Alkotmánybíróságnak, mivel a hatályos jogszabályt nem teheték félre a bíróságok. Az alkotmányjogi panasszal támadott határozat meghozatalakor alkalmazandó régi Be. és a Be. is ugyanis hozzájáruláshoz köti a képmás közzétételét, és a kivételek között nem szerepel a büntetés-végrehajtási alkalmazott.
- [64] A határozat indokolása IV.4. pontja rögzíti: „[A] főszabály szerint nyilvános bírósági tárgyalás eseményeiről szóló tudósításra is kiterjed a sajtószabadság. Ezt elismerve a régi Be. 74/A. § (2) bekezdése rögzítette, hogy »a bíróság nyilvános tárgyalásáról a sajtó jogosult tájékoztatást adni«. A hatályos, büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) eltérő meghatározást ad: a 108. § (1) bekezdése értelmében »mindenkinek joga van ahhoz, hogy a bíróság tárgyalásáról a médiarendszer útján tájékoztatást kapjon.« A (2) bekezdés – a régi Be. 74/B. §-hoz hasonlóan – azt rögzíti, hogy »a bírósági tárgyalásról az (1) bekezdésben meghatározott célból kép-, hang-, vagy kép- és hangfelvételt az egyesbíró vagy a tanács elnöke engedélyével, a bírósági tárgyaláson jelen lévő személyről – a bíróság tagjain, a jegyzőkönyvvezetőről, az ügyészen és a védőn kívül – csak az érintett hozzájárulásával szabad készíteni.« Azaz a szabályozás logikája annyiban nem változott, hogy a bíróság tagjairól, jegyzőkönyvvezetőről, ügyészeiről és védőiről szabadon készíthető kép- és hangfelvétel, mindenki másról viszont csak a beleegyezésével” (Indokolás [35]).
- [65] Ugyanott a határozat indokolása azt a következtetést tartalmazza, miszerint a bírónak „mérlegelni kell, hogy a sajtószabadság gyakorlásához vagy korlátozásához fűződik-e erősebb alkotmányos érdek. Az igazságszolgáltatás rendjének védelmére hivatkozással csak az léphet fel, akinek ehhez alkotmányosan elismert érdeke fűződik (pl. bíró, vádlott, felek, képviselők, ügyész). Amennyiben valamely per közvetlen érintettjei nem kifogásolják a média tudósítását (ideértve a képi tudósítást is), akkor más személyek az igazságszolgáltatás rendjére hivatkozással nem kifogásolhatják az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésének a gyakorlását.
- Jelen esetben a bíró nem zárta ki a nyilvánosságot (és ezzel a sajtót) a tárgyalásról és a per tárgya közérdeklődésre számot adó ügy volt, így az Alaptörvény IX. cikkére hivatkozással a sajtó szabadon közzéteheti a közhatalmat gyakorló személyek képmását. Ilyenkor is feltétel azonban, hogy a megjelenítés nem sértheti az emberi méltóságot” (Indokolás [36]–[37]).
- [66] A fentiekből adódó megfelelő következtetést azonban a határozat nem vonja le.
- [67] Határozott álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak hivatalból vizsgálnia kellett volna a régi Be. 74/B. §-ának esetleges alaptörvény-ellenességét. Meggyőződésem szerint a határozat indokolásában kifejtettek alapján e jogszabályi rendelkezés jelen formájában alaptörvény-ellenes, és mozaikos megsemmisítését szükségesnek és alapjogi szempontú vizsgálat alapján megállapíthatónak láttam volna. Szeretnék rámutatni, hogy célszerűnek tartottam volna a vizsgálat kiterjesztését a Be. hasonló tartalmú szabályára is.
- [68] A határozat indokolásának így több következtetése hibás, mert a vonatkozó jogszabályi rendelkezést nem semmisíti meg: A régi Be. vonatkozó szabálya megsemmisítése esetén a vizsgálatot ki kellene terjeszteni a többi eljárási kódex vonatkozó szabályára is. Hangsúlyozni szeretném, hogy itt nem a Ptk. az irányadó jogforrás, mert van speciális szabály. A bíróságok nem mérlegelhetek szabadon.
- [69] Egyetértek az Alkotmánybíróság azon, a korábbi alkotmánybírósági határozatokból kirajzolódó, és a jelen határozat indokolásából is kitűnő, az Alaptörvényen alapuló megközelítéssel, hogy a rendőrképmáshoz hasonlóan kell kezelni a büntetés végrehajtási alkalmazottak képmását is, tekintettel arra, hogy hasonló feltételekkel alkalmazhat kényszerítő eszközöket, végső soron löfegyvert is. Ez azonban indokoltá tette volna, hogy a Be. érintett szabálya tekintetében az Alkotmánybíróság az érintett jogszabályi rendelkezést – akár mozaikosan – semmisítse meg.
- [70] Miután a határozat rendelkező részével, irányával, indokolásának jelentős részével egyetértettem, a határozat-tervezettel szemben ellenszavazattal élni – álláspontom szerint – a tárgyi ügyben nem volt indokolt.
- [71] Összefoglalva: az eljáró bíróságokat nem hozhatja olyan helyzetbe az Alkotmánybíróság, hogy hatályos jogszabállyal ellentétes döntés meghozatalát kívánja meg, miközben az Alkotmánybíróságnak lehetősége lett volna

az Abtv. 28. § (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján az alkalmazandó jogszabályi rendelkezés – véltető – alaptörvény-ellenességének kimondására, és megsemmisítésére.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

[72] Nem értek egyet a határozattal.

[73] Számos különvéleményemben elvi élel jutattam kifejezésre azt a jelen ügyben is meghatározó álláspontomat, hogy az Alaptörvény VI. cikkének az Alaptörvény IX. cikkével való összeütközése esetén csak az eset összes körülményének vizsgálata és mérlegelése alapján dönthető el, melyik rendelkezésnek kell elsőbbséget engednie a másik javára, az adott szabadságjog gyakorlásának indokolt feltételhez kötése, korlátozása formájában. Nem tudom ugyanis minden esetre szólóan irányadónak tekinteti azt a 7/2014. (III. 7.) AB határozatból származó, a későbbi joggyakorlatban mintegy „alkotmánybírósi jogként” kezelt értelmezési követelményt, amely egy adott ügyben megalapozatlanul és egyoldalúan részesíti előnyben a sajtószabadság gyakorlását a magánszférának az Alaptörvényben lefektetett szabadságával, védelmével szemben.

[74] A jelen ügyben adott volt, hogy a bíróság egyedi mérlegeléssel oldja fel az érintett alapjogok közötti összeütközést és az Ítéletábla meg is állapította, hogy a büntetés-végrehajtási alkalmazott képmása nem tartott számot közérdeklődésre és annak közzététele öncélú volt. Megállapítható továbbá az is, hogy a bírósági tárgyalás során a tárgyalás rendje, az igazságszolgáltatás függetlensége alapot ad az öncélú médiatartalom bemutatásának korlátozásához.

[75] Nem állítható tehát, hogy az Ítéletábla ítéletében az alapjogok tartalmát és célját figyelmen kívül hagyva mérlegelt volna az alkotmányossági szempontok között. Következésképpen – elvi álláspontommal összhangban – az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz el kellett volna utasítania.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

[76] Nem támogatom a többségi döntés megsemmisítő rendelkezési pontját és az indokolását sem, csak elutasítást tudtam volna támogatni. Mint korábban már többször kifejtettem az ún. képmásügyekről szóló döntéseinkhez fűzött különvéleményeimből, véleményem szerint az, aki teljes mértékben szabályozottan és utasítások keretei között járhat és jár el mint utasítások végrehajtója az állami szolgálatban (kisrendőr, büntetés-végrehajtási dolgozó stb.) az nem tekinthető a közhatalom önálló gyakorlójának, és így nem lehet közszereplőnek tekinteni. Így a róla szóló fényképek, videó-felvételek nyilvános megjelenése a magánszférája sérelmét jelenti, és ezért alaptörvény-ellenesnek minősíthető. Ezért a mostani többségi döntést, mely egy büntetés-végrehajtási dolgozónak ezt az alapvető jogát megvédő bírói döntést megsemmisíti, nem tudom elfogadni.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [77] Nem értek egyet a Fővárosi Ítéletábrla ítéletének a megsemmisítésével, nézetem szerint az Alkotmánybíróság-nak az indítványt az alábbi indokok miatt el kellett volna utasítania.
- [78] Ahogyan arra a határozat is kifejezetten hivatkozik, a régi Be. 74/B. § (1) bekezdése [csakúgy, mint a Be. 108. § (2) bekezdése] alapján a bírósági tárgyaláson jelenlévő személyről – a bíróság tagjain, a jegyzőkönyvvezetőn, az ügyészen és a védőn kívül – csak az érintett hozzájárulásával szabad hang- vagy képfelvételt készíteni. A Be. kapcsolódó kommentárja kifejezetten is utal arra, hogy az előállítást végző büntetés-végrehajtási őrről is csak kizárólag a hozzájárulásával készülhet olyan felvétel, amely alapján az ő személye felismerhető.
- [79] Ez a törvényi tilalom (ti. az érintett személy hozzájárulásának megkövetelése) – amely a bírósági tárgyalásról szóló sajtóbeszámoló esetén egyszersmind a demonstrációkon szolgálatot teljesítő rendőröktől is megkülönbözteti az említett személyeket – olyan kifejezett, törvényben rögzített feltétel, amelynek nem teljesülése önma-gában jogszerűtlenné teszi a képmás elkészítését, illetve nyilvánosságra hozatalát; ez pedig kizárja, hogy az indítványozó megalapozottan hivatkozhasson az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében foglalt jogának a sérelmére. A Be. hivatkozott szabályai ugyanis egyben a sajtószabadság törvényben foglalt korlátját is jelentik; a jelen ügyben már nem kizárólag az érintett képmáshoz való joga és a sajtószabadság áll egymással szemben, hanem a Be. kifejezett tiltó szabályt is megfogalmaz a képfelvétel hozzájárulás nélküli elkészítéséhez kapcsolódóan.
- [80] Az, hogy a Be. hivatkozott szabályai összhangban állnak-e az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésével, és az Alap-törvény I. cikk (3) bekezdésének megfelelően korlátozzák-e azt, az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján lefolytatott vizsgálat során lett volna eldönthető; ezt a vizsgálatot azonban az Alkotmánybíróság nem végezte el.
- [81] Mindaddig, amíg az Alkotmánybíróság nem állapítja meg a Be. hivatkozott rendelkezéseinek alaptörvény-elle-nességét, az eljáró bíróságon nem kérhető számon olyan döntés, amely a Be. fenti rendelkezésével ellentétes, *contra legem* jogértelmezés alapján születhet csak meg. (Vagyis – tekintettel arra, hogy a hatályos jogszabályo-kat alkalmaznia kell – nem dönthet úgy a bíróság, hogy a Be. kifejezett rendelkezése ellenére nem állapítja meg a képmás nyilvánosságra hozatalának jogellenességét akkor, ha a képmás jogszerűen már el sem készülhetett volna.)

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [82] A sajtó- és szólásszabadság privilegizálásával rengeteg lájkot lehet szerezni. Szimplán csak a többség oldalára állni azonban nem bírói döntés. Justitia mérlegére téve kell a bíróságnak összemérnie az ütköző jogokat és ki kell egyensúlyoznia azokat. A jelen esetben a sajtó- és szólásszabadság védelme a mérlegnek az egyik oldala. Az alapügyben eljáró elsőfokú és másodfokú bíróság ugyanakkor a másik oldalt is megfelelően figyelembe vette, és kiegyensúlyozott döntést hozott. A jogerős ítélet megsemmisítésével ezért nem értek egyet.
- [83] A megsemmisített ítélet az indítványozó televíziós társasággal szemben indult polgári pert zárta le jogerősen. A felperes személyiségi jogának a megsértését kérte megállapítani egy róla készített tárgyalási felvétel közzététele miatt. A felvétel a felperes büntetés-végrehajtási alkalmazottat a bírósági tárgyalóteremben a büntető ügy tárgyalásán az általa elővezetett vádlott mellett felismerhetően ábrázolja. E tárgyalótermi felvételt az alperes a felperes hozzájárulása nélkül készítette, illetve tette közzé. A polgári perben hozott jogerős ítélet megállapította, hogy az indítványozó televíziós társaság megsértette a felperes képmáshoz való jogát. Ezt az ítéletet semmisítette meg az Alkotmánybíróság, privilegizálva a sajtó szabadságát, szemben a felperes személyiségvédelemhez való jogával. Határozatában az Alkotmánybíróság mindazonáltal nem vette kellőképpen figyelembe, hogy a tárgyalótermi képfelvétel készítésének, illetve közzétételének, s ezáltal a sajtószabadságnak a korlátozását a bíróság megfelelően alátámasztotta.
- [84] Gyakori jelenség, hogy a bíróságoknak közérdeklődésre számot tartó ügyeket kell tárgyalniuk, a sajtó pedig érthetően az ilyen ügyekkel kapcsolatban feladatának érzi, hogy azokról tudósítson. És bár „a véleménynyilvánítás szabadságának kitüntetett szerepe van az alkotmányos alapjogok között” [30/1992. V. 26.) AB határozat,

ABH 1992, 167, 170–171.], a véleménynyilvánítás, illetve a sajtó szabadsága az adott körülmények között szükségképpen verseng a tárgyaláson részt vevők jogával. Mindenekelőtt az emberi méltósághoz, illetve személyiségvédelméhez való jogával, de a tisztességes eljáráshoz való joggal is, melynek alapján a pártatlan bíróhoz való jog, nem utolsó sorban pedig a bíróságok tekintélyvédelme (*fairness*) egyaránt felhívható.

- [85] Dogmatikai értekezésében Bárd Károly rámutat: „[A] véleménynyilvánítás szabadságának nem kizárólag [...] a pártatlan bíróhoz való jog lehet a korlátja, hanem a *fairness* követelménye is, és a vádlottakat, valamint az eljárás egyéb résztvevőit megillető szubsztantív jogok. Ez utóbbi esetekben a korlátozás nevesített legitím oka a »bíróságok tekintélyének megóvása«. Noha a bírói eljárások tárgyát gyakorta képezik a politikai szférához kapcsolódó ügyek, és bár maga az igazságszolgáltatás működése is közügy, a véleménynyilvánítás szabadsága mégis jelentős mértékben korlátozható, hiszen ilyenkor ez »egy másik alanyi alapjog« védelmében történik. A pártatlan bíróhoz és a fair eljáráshoz való jog pedig abszolút érvényű, erős jogok. Ezért korlátozhatják a véleménynyilvánítás szabadságát, még olyankor is, amikor a sajtó közszereplők ellen folyó, és hivatali működésükkel kapcsolatban indult eljárásról tudósít, illetve ilyet kommentál.” (Lásd: Bárd Károly: Emberi jogok és büntető igazságszolgáltatás Európában. A tisztességes eljárás büntetőügyekben – emberijog-dogmatikai értekezés. Budapest, Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 2007. 170. oldal)
- [86] Lényeges tehát, hogy amikor a véleménynyilvánítás, illetve a sajtó szabadságát a tárgyalóteremben, különösen egy büntető ügy tárgyalásán korlátozzák, akkor ezt mindenképp az igazságszolgáltatás működését biztosító alapjogok, mégpedig abszolút érvényű jogok érdekében teszik. Az Európai Emberi Jogi Egyezmény 10. cikk 2. bekezdése kifejezetten nevesíti is, hogy „a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása” a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozását teheti szükségessé. Mindenekelőtt azért, mert a fair eljárás révén válik a bíróság olyan intézménnyé, ami megalapozza a közösség belé vetett bizalmát, hogy alkalmas a jogok és kötelezettségek megállapítására, a jogviták eldöntésére, képes lesz elfogulatlan bírói döntések meghozatalára. A tárgyalótermi hang- és képfelvétel készítése épp ezért a tisztességes eljárás biztosítása érdekében kizárható.
- [87] Mindezt figyelembe véve úgy gondolom, hogy a tisztességes eljárás általános érvényű biztosítása önmagában is kellőképpen indokolta azt az alapügyben irányadó büntetőeljárás törvényi előírást, hogy a nyilvánosság tájékoztatása érdekében hang- vagy képfelvételt a bírósági tárgyaláson jelenlévő személyről – a bíróság tagjain, a jegyzőkönyvvezetőn, az ügyészen és a védőn kívül – csak az érintett hozzájárulásával szabad készíteni. [Lásd a régi Be. 74/B. § (1) bekezdését. Több országban ennél is szigorúbban tiltják a tárgyalótermi hang-, illetve képfelvétel készítését és felhasználását, mint pl. az USA Legfelső Bíróságán; Németországban: § 169 Satz 2 des Gerichtsverfassungsgesetzes; Franciaországban: Code de procédure pénale 308. cikke stb.] Ha pedig a törvényhozó a *fair* eljárás védelmében általános érvénnyel korlátozta a tárgyalótermi hang- vagy képfelvétel készítését, akkor kétlem, hogy e rendelkezést (és annak alkotmányos indokát) az Alkotmánybíróság teljesen figyelmen kívül hagyhatja. Nem értek ezért egyet azzal, hogy az alkotmányos alapokon nyugvó kifejezett törvényi tilalom ellenére a tárgyalótermi képfelvétel készítését, illetve közzétételét a véleménynyilvánítás, illetve a sajtó szabadsága alapján az Alkotmánybíróság megengedhetővé tette. A jogállam védőbástyája nem fordulhat szembe credójával [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 82.], és nem vallhatja azt, hogy a jogállamot akár a jogállam ellenében is meg szabad valósítani.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1170/2018.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2019. évi 126. számában

